

Ställskruven

PERSONALTIDNING FÖR AB BAHCO VERKTYG NR 5 1989

Ansvarig utgivare: Jan Carlborg
Redaktör: Magnus Alterot
Illustrationer: Per Idås

Snart så kommer julen, snart är julen här. . . . .

God Jul!

I Ställskruvens julnummer får Du bli a veta

Enkätresultat flexitid, vem som blev årets förslagsställare, årets veteraner, mer om "63 i topp" och kvalitet, nästa års semesterperiod, inarbetning och löneutbetalningsdagar.

Ställskruven önskar alla sina läsare en riktigt mysig jul och ett gott nytt år 1990.

Snart 1990

*Snart är det dags att ta fram den nya almanackan.
Ett nytt år och ett nytt decennium väntar.
Vi är på väg in i 1990-talet.*

Inför årsskiftet kan det vara motiverat att göra en kort återblick på 1989. Mycket har hänt under det gångna året. Det gäller både Bahco Verktyg i Enköping och Bahco Verktyg-gruppen. En del händelser är stora och viktiga, andra kan vara små och mindre betydelsefulla.

Utan att göra anspråk på att vara heltäckande vill jag peka på några viktiga saker som inträffat under året. Vi har tillsammans vänt resultatutvecklingen för Bahco Verktyg i Enköping. Dessutom förefaller det som vi kommer att, inte bara infria utan också, överträffa budgeterade resultatmål. Vi har därmed visat att vi har vilja och förmåga. Sådant skapar förtroende.

Under det gångna året har vi också dragit upp linjerna för Bahco Verktyg-gruppen under 1990-talet. Vi har utformat affärsidé, mål och strategier. Vi har arbetat med sortimentssamordning och vi har lagt grunden för produktionssamordning inom företagsgruppen. Detta är också vik-

tigt. Här ligger möjligheterna till överlevnad i framtiden.

Vad gäller Bahco Verktyg i Enköping vill jag också peka på påbörjade arbeten med att förändra arbetsorganisation, förbättra information med hjälp av månadsmöten, införande av flexibel arbetstid för daggående verkstadspersonal och ändrade tvåskiftstider. Dessa förändringar har i hög grad bidragit till att vår personalomsättning i stort sett halverats under 1989. Vi arbetar också på att bli bättre på en rad andra områden, t ex leveransservice och kvalitetsstyrning. Härigenom kommer vi att bli bättre rustade att möta 1990-talets utmaningar från konkurrenter och kunder.

Jag vill framföra mitt **hjärtligaste tack** till alla medarbetare på Bahco Verktyg för det gångna året och vill också önska Er och Era anhöriga **en riktigt trivsamt jul- och nyårshelg.**

Jan Carlborg

Positivt med ändrade arbetstider

Positivt! Så tycker de allra flesta av Bahco Verktygs verkstadsanställda om försöken med ändrade arbetstider. Detta är i sammanfattning resultatet av en enkätundersökning som gjordes i månadsskiftet november-december. Undersökningen ingick som en del i företagets och Verkstads-klubbens gemensamma utvärdering av erfarenheter från försöken. Även arbetsledare, verkstadschefer och andra har redovisat en i huvudsak positiv inställning till arbetstidsändringarna. Några viktigare synpunkter som kommit fram i erfarenhetsgenomgångarna och som diskuterats mellan företaget och Verkstadsklubben redovisas här nedan. De samlade erfarenheterna är emellertid så goda att överenskommelse om flexibel arbetstid och nya två-skiftstider träffats för 1990.

Om arbetet medger

En viktig grundförutsättning för flexibel arbetstid är att "utnyttjandet av flexibel arbetstid får ske endast om arbetet på avdelningen kan ske utan störningar". I de allra flesta fallen har detta fungerat utan störningar. I några fall har emellertid problem uppstått. Exempel på sådana problem är:

Svårighet att arbeta övertid på grund av engagemang på fritiden.

Störningar i arbetsflödet på grund av att någon har börjat sin arbetstid senare eller slutat tidigare än övriga.

Ensamarbete har i något fall förekommit där det inte borde ha skett.

Anställd har hävdad "sin rätt" att förlägga arbetstiden såsom han/hon själv önskar.

Trivsamt och effektivt

Viktigt är att komma ihåg att flexibel arbetstid syftar till att skapa individuell frihet, öka trivseln på arbetsplatsen men också att förbättra effektiviteten. Även i fortsättningen gäller att utnyttjandet av flexibel arbetstid får ske endast om arbetet på avdelningen kan ske utan störningar. Det innebär att om störningar sker till följd av flexibel arbetstid har arbetsledaren både rätt och skyldighet att påfordra arbete under ordinarie arbetstid.

Enkätresultat

Av nedanstående sammställningar framgår resultatet av den omnämnda enkätundersökningen:

Flexitid respektive ändrad tvåskiftstid:

1. ... betyder mycket för min trivsel på Bahco Verktyg!
2. ... innebär att jag kan utnyttja min fritid mycket bättre!
3. ... medför att jag är mindre frånvarande än tidigare!
4. ... betyder att jag utnyttjar arbetstiden bättre!
5. ... medför att mitt samarbete med arbetskamrater och arbetsledning har blivit bättre!
6. ... resulterar i att jag totalt sett gör ett bättre jobb!

	Instämmer							
	Helt		Delvis		Lite		Inte alls	
1. ... betyder mycket för min trivsel på Bahco Verktyg!	52	41	30	44	11	2	7	13
2. ... innebär att jag kan utnyttja min fritid mycket bättre!	69	68	18	24	10	8	3	—
3. ... medför att jag är mindre frånvarande än tidigare!	25	29	19	13	7	5	49	53
4. ... betyder att jag utnyttjar arbetstiden bättre!	34	39	26	32	13	11	27	18
5. ... medför att mitt samarbete med arbetskamrater och arbetsledning har blivit bättre!	24	26	16	34	11	16	49	24
6. ... resulterar i att jag totalt sett gör ett bättre jobb!	29	42	21	32	16	16	34	10

Dagtid 2-skift

Högre förslagsbelöningar möjliga

Det främsta syftet med förslagsverksamheten är att engagera medarbetarna i förändringsarbetet och ta tillvara deras kunskaper och idéer till förbättringar. Det kan gälla förbättringar av processer, teknik, administrativa rutiner, arbetsmiljöer etc. **Allt är viktigt.**

Aktiviering nödvändig

Förslagsverksamheten inom Bahco Verktyg bör aktiveras. Det är en uppfattning som företagsledning, fackliga organisationer och Förslagskommittén är helt överens om. För att stimulera till ökad aktivitet i form av flera förslag från Bahco Verktyg-anställda har beslut fattats om vissa ändringar av förslagsverksamheten.

50 % av årsvinsten

I fortsättningen kommer förslagsbelöningen att uppgå till 50 % av den beräknade vinsten under ett år. Den tidigare reduceringen av förslagsbelöningen vid årsvinster över 10 000,- har således slopats. Här öppnas oanade möjligheter. Bra förslag som ger höga vinster resulterar också i höga belöningar..

Årets förslagsställare

Fr o m 1989 kommer Förslagskommittén att bland förslagsställarna under det gångna året utse "Årets förslagsställare". Detta sker främst för att få en ökad publicitet kring förslagsverksamheten.

Extra stimulanspremie

Även i fortsättningen erhåller alla som lämnar in förslag en stimulanspremie i form av idé-tröja eller blomstercheck. Bland de förslagsställare som under året erhållit belöning

utlottas också deltagande i studieresa. Nämnas kan att årets studieresa genomfördes 6-7 december och resmålet var Göteborg med besök på Volvo Torslandaverken och på hemvägen ett besök på Volvo Komponenter i Köping.

Här ses Sigvard Oskarsson, Björn Loberg, Martti Nykänen och Bennet Ernlund strax innan avfärden till Göteborg.

Bollen är Din!

Bra förslag kan alltså ge höga belöningar. Inventera Ditt "idéskåp"! Hämta fram Dina förbättringsförslag! Bollen är Din!

Förslagskommittén

I Bahco Verktygs förslagskommitté ingår följande ledamöter:

*Bennet Ernlund, Ordförande
Christer Wänstedt, Sekreterare
Kjell Lindblad, Leif Jansson, Kjell Israelsson
Christer Stolpe och Stig Olsson*

Årets förslagsställare

För första gången har Bahco Verktyg utsett "Årets förslagsställare". Valet föll på Martti Nykänen på Verktygsverkstaden.

Skäggstansavdragare

Marttis förslag innebär att tillverkningen av skäggstansavdragare kan förenklas. Detta sker genom att tidigare fyra st komplicerade borrhål ersätts med två samt att sidostöd omkonstrueras. Härigenom kunde även fyra köpdetaljer utgå.

Ny arbetsorganisation intressant för Arbetsförmedlingen

Personal från Arbetsförmedlingen och Arbetsmarknadsinstitutet gjorde nyligen studiebesök på Bahco Verktyg. Syftet med besöket var att ge besökarna en bild av hur det är att arbeta inom företaget. Förutom rundvandring i smedja, produktverkstad och test-center ägnades särskild uppmärksamhet åt grupperna "Stämjärn" och "Rörtänger". Förändringarna i riktning mot ökat arbetsinnehåll, större omväxling och högre flexibilitet i dessa grupper tilltalade besökarna, som också tog en titt på "Träningslokalen".

Här besvarar Gunvor Karlsson, stämjärnsavdelningen, frågor om sin avdelning.

- 100 % leveransservice

Vi klarar målet!?

Under rubriken "Leveranssäkerhet 100 %" gav VD Jan Carlborg i förra numret av Ställskruven sin syn på Bahco Verktygs leveransservice. Hans synpunkter kan kort sammanfattas med "otillfredsställande dåligt med mål att snabbt bli riktigt bra".

Leveransservice

Vår leveransservice till kunderna mäts fortlöpande. Leveransservicegraden är ett grovt mått men ger god indikation på vår leveransförmåga. Mätning av leveransservicegraden sker genom att antalet orderrader som expedieras ställs i relation till antalet inliggande order för omedelbar leverans en viss dag.

Exempel:

Antal expedierade order   1 000 orderrader
Antal inliggande order   1 250 orderrader   = 80 %

"63 i topp"

Sedan oktober drivs projektet "63 i topp - 100 % leveransservice". Projektet har som mål att före jul höja leveransservicegraden till 100 % för 63 av Bahco Verktygs viktigaste produkter. Dessa produkter svarar för cirka 50 % av vår totala försäljning. Produkterna har valts ut med ledning av försäljningsvolym, lönsamhet och ledtider. Dessa "63 i topp" benämns för "Super A-produkterna".

Vid en 100 %-ig leveransservice skall vi kunna leverera ut dessa produkter från Centrallagret senast två dagar efter det vi fått kundens order. Sedan starten av "63 i topp"-projektet har leveransservicegraden för de utvalda produkterna förbättrats med cirka 20 procentenheter. Detta utan att leveransservicen försämrats för andra produkter.

Nya etappmål 1990

När målet för "63 i topp" har nåtts, kan vi räkna med att nya "djärva" etappmål kommer att uppsättas för andra produkter. Hela vår leveransförmåga måste lyftas för att vi skall bli "Bästa leverantör".

Kvalitets- projekt **Q-9000**

Som omnämndes i föregående nummer av Ställskruven har ett kvalitetsprojekt "Q-9000" startats upp.

Initiativtagare till projektet är Bahco Verktygs ledningsgrupp och sammanhållande projektledare är undertecknad.

Målet för projektet är att: "Förbättra produktkvaliteten, sänka kvalitetskostnaderna samt klara kraven i kvalitetsstandarderna PQP 005 (Volvo) och SS-ISO 9002 till semestern 1990.

Projektet kallas Q-9000 därför att vi skall följa en ny internationell kvalitetsstandard ISO 9000 som består av följande delstandarder.

ISO 9000

Kvalitetsledning och kvalitetsstandarder. Riktlinjer för val och användning.

ISO 9001

Krav vid konstruktion, utveckling, installation och service.

ISO 9002

Krav vid produktion och installation.

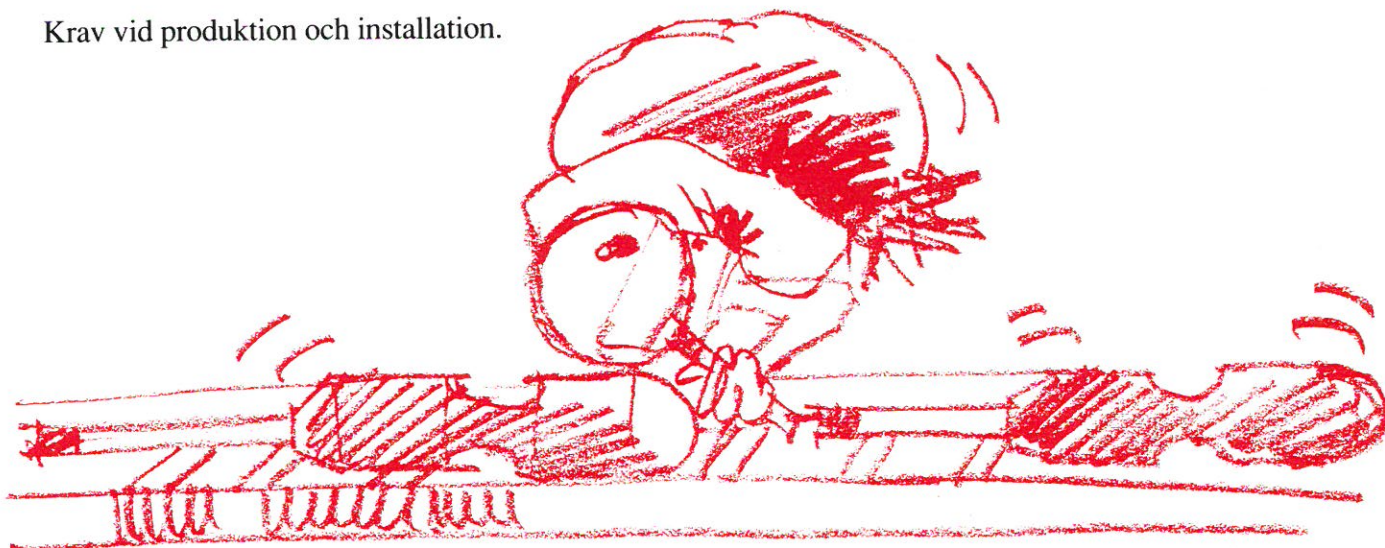
ISO 9003

Krav vid slutkontroll och slutprovning.

ISO 9004

Kvalitetsledning och kvalitetssystemdelar, riktlinjer.

Projektet Q-9000 innebär att vi skall bygga upp och dokumentera ett kvalitetssystem, som är anpassat till de krav som ställts på vårt företag.

TIDPLAN Q-9000

		Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun
Grupp 1	System									
Grupp 2	Ekonomi									
Grupp 3	Produktutveckling									
Grupp 4	Arbetsinstr/beredning									
Grupp 5	Köpt mtrl									
Grupp 6 o 7	Produktion									
Grupp 8	Mtrl.hantering									
Grupp 9	Utbildning									
Grupp 10	Marknad									
	Styrgruppsmöte									
		1/12		2/2		30/3			1/6	

Huvudområden

Rutin instr
Kvalitetssystem, handbok

Nulägesanalys-mål

Produktutvecklingsrutin
(ansvarsfördelning)

Tekniskt underlag
Beredning
Kontroll och provutr

Styrning, leverantörer
Dokumentation

Nya rutiner, utbildning

Nya instr för paketering,
plockn, packning, avsändnin

Godkända planer

Reklamationskassationer

Nollfelsprincipen

Ett kvalitetssystem är det handlingsmönster som skall följas med avseende på alla kvalitetspåverkande insatser i ett företag.

Ett kvalitetssystem skall bl a innehålla rutiner och instruktioner som möjliggör:

Att fel och brister **förebyggs** genom dokumentkontroll, inköpskontroll, utbildning, erfarenhetsåterföring, revisioner m m.

Att fel och brister **upptäcks** om de ändå uppstår, genom t ex mottagningskontroll, tillverkningskontroll, slutkontroll och revisioner.

Att fel och brister **åtgärdas omgående** genom effektiv avvikelsebehandling.

Att felets **upprepning förhindras** genom korrekativa åtgärder.

Dessa delar skall vara systematiskt samman-kopplade med målsättningen att tillverka en produkt, styra en process eller utföra en tjänst enligt **nollfelsprincipen**.

Inte bara tillverkning

Ett kvalitetssystem skall innehålla rutiner och instruktioner för **samtliga aktiviteter** i ett företag som kan påverka kvaliteten, genom marknadsföring, utveckling, konstruktion, inköp, tillverkning etc. Dessa aktiviteter utföres på ett systematiskt, planerat, kontrollerat och dokumenterat sätt, varvid krav på kvalitetssäkring identifieras för varje projektfas.

Kvalitetssystemets effektivitet övervakas av **oberoende personal** (kvalitetsfunktion, produktionskontroller etc). Kvalitetssystemet och kvalitetsresultat dokumenteras (system- och resultatdokumentation) i syfte att erhålla objektiva bevis för att arbetet bedrivs i enlighet med ställda krav i kundkontakt, kvalitetsstandarder etc).

10 arbetsgrupper

På grund av projektets omfattning och den relativt korta tiden tills vi skall ha nått målet, så har vi startat upp arbetet i 10 olika arbetsgrupper. Arbetet bedrivs alltså parallellt i flera olika grupper samtidigt.

Vid första styrgruppsmötet som hölls den 1 december kunde konstateras att arbetet är i full gång och att tidplanen fastslagits.

Människor skapar kvalitet

Att få ett fungerande kvalitetssystem är en av förutsättningarna för att uppnå rätt produktkvalitet. Kvalitetssystemet i sig ger dock ingen kvalitet. Kvalitet skapas genom oss anställda. Det är viktigt att vi alla känner till vårt ansvar för kvaliteten i våra dagliga arbetsuppgifter och att vi utnyttjar våra möjligheter att påverka kvaliteten. Inom ramen för Q-9000 kommer vi så småningom att inbjuda till information och utbildning för att vi bättre skall förstå sammanhangen och utvecklas tillsammans, för att på så sätt utveckla företaget och totalkvaliteten.

Roland Bjurling

Kurs i statistisk processtyrning den 7 december.

Årets jubilarer

Jubilarerna fr.v.: Rune Edström, Lars-Olof Åberg, Gun Karnefjell(40 år), Bror Dahlström(40 år), Evert Pettersson, Delia Grönlund, Roland Ljungberg, VD Jan Carlborg, Bertil Norbäck, Leif Sköld, Vieno Himanen, Folke Möller(40 år), Levi Boström, Juhani Tuhkanen, Lars Krigholm. Saknas: Rolf Johansson(40 år) och Bo Lindman.

Högtidligt, festligt och trevligt!

Så var det torsdagen den 14 december, då Bahco Verktyg-medarbetare som i år uppnått 40 respektive 25 års anställning firades. Detta skedde i samband med en middag i gästmatsalen.

Bägare och klocka

Som synligt bevis på företagets uppskattning överlämnades efter 40 års anställning en specialdesignad silverbägare. Gåvan efter 25 års anställning utgörs av en guld-klocka. VD Jan Carlborg gratulerade och tackade för lång och trogen tjänst.

Lussefirandet

Onsdagen den 13 december var det dags för årets Lucia att göra entré på Bahco Verktyg. Vi besöktes av Enköpings Lucia med följe. Efter att ha dragit sin repertoar, i smedjan, på A- samt verktygsverkstaden, serverades lussekaffe.

Välkommen till träningslokalen!

Som vi kunde berätta i förra numret av Ställskruven har rummet intill Lektionssalen inretts till en träningslokal med utrustning för s k sekvensträning. Avsikten är att träningslokalen skall användas för rehabilitering, förebyggande träning och allmän friskvård. Även om utrustningen funnits på plats någon månad och verksamheten kommit igång, planeras en "officiell" invigning av lokalen. Invigningen äger rum onsdagen den 10 januari kl 1600. I anslutning till detta hålls "Öppet hus" i träningslokalen kl 1500-1700. Lokalen är belägen i gamla kontorsbyggnaden, en trappa upp. Alla intresserade är **hjärtligt välkomna!**

Program

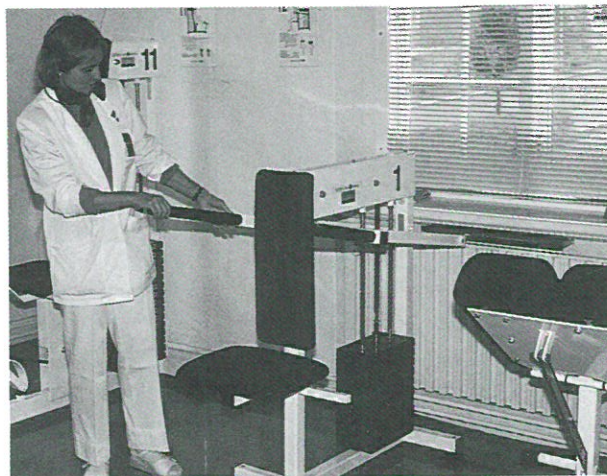
Från kl 1500:

Visning av lokalen
Demonstration av sekvensträning utrustningen

Kl 1600:

"Högtidlig" invigning
"Namndop" av lokalen
Vinnare i namnpristävlingen koras

Vi bjuder på förfriskningar!

Namnpristävling

Vi måste som sagt ha ett namn på lokalen. Därför ber vi om **Din** hjälp. Alla Bahco Verktyg-anställda inbjudes att delta i en namnpristävling. Det gäller alltså att föreslå ett lämpligt namn på lokalen. gärna ett kort men fyndigt namn. Namnförslag, ett eller flera, lämnas i ett slutet kuvert på personalavdelningen senast den 4 januari. Skriv "Träningslokalen" på kuvertet! Glöm inte att skriva Ditt namn i anslutning till namnförslag. Tävlingen kommer att avgöras i en jury bestående av Jan Carlborg, Margareta Dibell, Roger Lundin och Gunnel Lidberg. Första priset utgörs av en träningsoverall till ett värde av cirka 500,-. Dessutom kommer att utdelas tre st "tröstpris". Vinnande namnförslag och förslagsställare kommer att offentliggöras vid träningslokalens invigning den 10 januari kl 1600.

Inarbetning, semester och löner 1990

Tänk på "semester"..... Nog känns det ganska avlägset. Både länge sedan och långt kvar. Men misströsta inte! Efter vinter kommer vår. Och efter vår kommer sommar. Och med sommar följer semester.

Koncentrerad huvudsemester

Huvudsemestern 1990 kommer att koncentreras till fyra veckor under juli. För de allra flesta av oss innebär det ledighet under perioden 2-27 juli.

Som vanligt kommer vissa funktioner att vara bemannade även under juli. Detta för att möjliggöra ordermottagning och utleveranser. Vidare måste som vanligt en hel del reparations- och underhållsarbeten göras under semester-uppehållet.

"Klämdagar"

Under 1990 kommer inarbetning att ske av fyra s k klämdagar. Notera gärna redan nu att följande dagar kommer att *inarbetas helt*:

Måndagen den 30 april, fredagen den 25 maj, torsdagen den 27 december och fredagen den 28 december.

Halva dagar:

Torsdagen den 12 april, onsdagen den 23 maj och torsdagen den 21 juni.

Löneutbetalningar

Av nedanstående sammanställning framgår löneutbetalningsdagar 1990 för verksatadsanställda respektive tjänstemän.

Verkstadsanställda

11 och 25 januari, 8 och 22 februari, 8 och 22 mars, 5 och 19 april, 3, 17 och 31 maj, 14 och 28 juni, 12 och 26 juli, 9, 16 och 23 augusti, 6 och 20 september, 4 och 18 oktober, 1, 15 och 29 november, 13 och 27 december.

Tjänstemän

22 januari, 22 februari, 22 mars, 20 april, 22 maj, 20 juni, 20 juli, 22 augusti, 21 september, 22 oktober, 22 november samt 20 december.

50 år på Bahco

Den 31 juli 1989 hade John Nilsson, verktygskontrollen, varit anställd i 50 år på Bahco Verktyg. John var 14 år när han började, som försänkare av "borrvårter" på "skiftnyckelhuvuden", 1939. John har sedan jobbat med bl a löparhålsborrning, som reparatör innan han 1966 blev arbetsledare för verktygskontrollen som sedan utökades med skärpningen. John går i pension den 28 februari nästa år och skall då syssla med sitt hus och trädgård erfar Ställskruven.

Hur tycker Du utvecklingen varit här sedan Du började?

Det har kommit så mycket hjälpmedel. Det var mycket tyngre förut. Nu är det mer maskiner som gör tunga jobb.

Är det något speciellt som Du så att säga aldrig glömmet?

En arbetsledare som en gång sa "tänk själv" när jag frågade om en sak. "Visa sedan hur Du tänker göra". Det var otroligt nyttigt. Att själv lära sig lösa ev problem. Det är många gånger så enkelt. Inte alltid få lösningen "serverad".

Vilket är det roligaste jobb Du haft?

Jag antar att det är det jag har nu.

Prima novemberliv!

Gunnel Johansson, paketeringen, blev november månads vinnare av en cykel.

Den för tredje och sista motionsperioden under mottot "Prima liv" genomfördes under november. Antalet inlämnade motionskort uppgår till 55 st. På sedvanligt sätt har utlottning skett av ett antal priser till deltagarna i novembermotionen:

Cykel

Gunnel Johansson

Jan Malmén, centrallagret, var en av de som vann en Bellmanlott.

Bellmanlotter

**Jan Malmén
Seppo Sormunen
Folke Stange
Roine Alexandersson
Gudrun Nilsson**

Grattis!

Tävlingen

Försök att se vad som skiljer den högra bilden från den vänstra! Ett antal fel har smugit sig in på den högra bilden. Hur många och vilka? Ett tips: Det är inte fem den här gången utan fler ändå.

Skicka Ditt svar till Ställskruvens redaktör, rum 624, före den 15 januari! Som vanligt vinner de fem först öppnade rätta svaren varsin Bellmanlott.

Rätt lösning på höstkrysset

Vinnare blev:

Maj-Britt Lindvall
Kersti Leijon
Birger Ljung
Christer Wallander
Leena Anttila

avd TP
avd V
pensionär
avd LP
avd 1624

Ni har vunnit varsin Bellmanlott. *God tur!*

					COOP	SLÄR	BY	VARHUS		
					K	L	I	A	P	
					F	A	L	U	N	
					STAD VID RINN	T	RENS STOCH	B	I	
					B	A	K	FISK	N	
					FAKTA	HÄT MESIG	A	G	G	
GÄS	S	WEDER- DEL	M	SÄV- LIC	BRÄ- KAS	RENS STOCH	F	R	Ä	S
A	K	K	A	RENS STOCH	L	I	E	O	R	V
LAST	R	Ö	K	N	I	N	G	TITTA TÄG- SVYDD	S	E
H	U	L	L	I	N	G	R	I	P	ELEV- TRONIK- JÄTTE
HÅKE	V	VRED	I	SÄNK- TE	SED- LIC	E	T	I	S	K
BÄRR- VEÄR- TYG	N	A	G	G	BONUS SMILA	M	O	R	O	T
G	I	R	HÄR KOTTAR	A	L	A	R	F	A	S
SVÄNG	N	G	S	V	E	R	K	T	Y	G